

Дејан САВОВСКИ

БЕЗ МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ НЕМА МИР

REBUS SIC STANTIBUS

Превенцијата за меѓуетнички конфликти и градењето мир како норма, која ги надминува воените алати, односно правило на однесување на луѓето, отсекогаш биле атрактивни, а водено и најпредизвикувачки проекти преземени од страна на регионални и на меѓународни организации за време на последнава деценија. Но, сепак идејата за превенција на конфликти не е ексклузивна само за нив. Во тој широк спектар спаѓаат, пред сè, државите и нивните национални политики, невладиниот сектор, односно сите оние кои се "инфицирани" со идејата за ваква превенција. Тоа е процес од синтеза на опсервации и научени лекции каде единствено нешто што е потребно е само здравиот разум.

Гледано од социолошки аспект, постојат три фактори кои можат да генерираат криза во меѓуетничките односи. Тоа се нееднаквиот пристап кон економските ресурси, групната затвореност и етноцентризмот. Затоа мотивите и целите на секој посебен актер да ја прифати превенцијата како норма можат да бидат различни. Искуствата и научените лекции од (не)практикувањето на превенцијата на конфликти како процес, се покажа како да не е лесен, па понекогаш дури и контроверзен. Следејќи ја комплексноста на досегашните случувања на Балканот, кој освен како географски простор има и асоцијативно значење, се објаснува како синдром на меѓусебна нетрпеливост и самоуништување, од аспект на неможноста да се влијае во разрешувањето на внатрешните конфликти овој процес ги преминува националните граници и доби интернационални димензии.

Токму поради овој факт, како и со оглед на сегашните актуелни состојби во меѓународните односи, каде основна карактеристика е само личниот интерес во геополитичката испреплетеност во агендата на големите сили, се јавува чувство дека под плаштот на медијаторство, всушност токму тие сили се во функција на стимулатори на и така зовриената и конфузна состојба. Ваквата сложеност репродуцира криза и затегнатост во меѓународните односи, што е и основна причина за натпреварување на супер силите заради зачу-

ЕВРОПСКАТА УНИЈА СÈ УШТЕ НЕ СЕ РАЗВИЛА ВО ЕНТИТЕТ КОЈ ЌЕ БИДЕ СПОСОБЕН ЗА ВОДЕЊЕ КОНЗИСТЕНТНА НАДВОРЕШНА ПОЛИТИКА ИЛИ, ПАК, СТРАТЕГИСКА АКЦИЈА.

Општото мнение на политичките аналитичари е дека одлуката за Косово ќе биде донесена од позиција на сила и притисок каде, пред сè, Русија, која е во фаза на ревалидација, ќе се обиде да ѝ покаже на меѓународната заедница дека повторно настапува како глобална сила. Во ваква констелација на односи меѓу големите сили секогаш во немилост се ставени малите земји, кои иако вредно ја докажуваат својата верност и предаденост на демократијата, на владеењето на правото, на прагматизмот и реал-политиката, уште долго време не ќе можат тие лоши сили на доминација и мрачност да ги истераат од Балканот и уште кој знае колку време ќе бидат заложници на туѓи идеи и заложби.

вување на стекнатите позиции, како и проширување на нови интересни сфери.

Косовското прашање ќе биде првиот и вистинскиот тест по Студената војна, на новите односи меѓу Русија и САД. Очигледно е дека Москва повторно ќе се обиде да ја искористи Србија како средство за поткусурување, меѓутоа и како орудие со кое ќе ги дефокусира Американците подалеку од своите граници, заради консолидација на својата моќ, а ноторен факт е и дека во моментов реално не е подготвена поради Косово да влезе во сериозен конфликт со западните земји. Во оваа ситуација "старата дама" е маргинализирана, поради меѓусебната лична нетрпеливост меѓу државите, па и поради немањето авторитарен дипломатски капацитет во справувањето и во превенцијата на состојбата, односно го нема достигнато нивото за кое ќе може да се каже дека европскиот безбедносен и стратешки столб е рамен на американскиот или на рускиот.

Едноставно, Европската унија сè уште не се развила во ентитет кој ќе биде способен за водење конзистентна надворешна политика или, пак, стратегиска акција. Општото мнение на политичките аналитичари е дека на крај одлуката за независност на Косово ќе биде донесена од позиција на сила и притисок, каде првенствено Русија, иако напонав дека е во фаза на ревалидација, ќе се обиде да ѝ покаже на меѓународната заедница дека повторно настапува како глобална сила. Во ваквата констелација на односи меѓу големите сили секогаш во немилост се ставени малите земји, кои иако вредно ја докажуваат својата верност и предаденост на демократијата, на владеењето на правото, на прагматизмот и реал-политиката, уште долго време не ќе можат тие лоши сили на доминација и мрачност да ги истераат од Балканот и уште кој знае колку време ќе бидат заложници на туѓи идеи и заложби. Затоа, можеби е и илузорно, односно цинично или апсурдно водењето дебати, наоди и заклучоци од разни конференции, кои се користат за зголемување на свеста на јавноста во насока на превенција на конфликти и градење мир, кога не постојат минимум елементарна согласност и единствена акција на меѓународен план.